

Kwaliteitsplan Coalitie Oost Groningen

Voor het programma Tijd voor Toekomst – verrijkte schooldag – School en Omgeving

Datum: 21-1-2025
Sanne Visser
Marja Hovenkamp

Inhoud

Kwaliteitsplan Coalitie Oost Groningen	2
1. Inleiding	2
2. Wat willen we met dit plan?.....	3
De aanleiding	3
Aannames die ons sturen	3
Een oproep tot samenwerking	3
3. Basis van het kwaliteitsplan	4
4. Rollen binnen het programma School en Omgeving.....	6
Innovatiebegeleider.....	6
Schoolcoördinator	6
Aanbieder activiteiten	6
5. Werkzame elementen	7
6. Uitwerking kwaliteitsplan.....	9
Probleem	9
Doel	9
Aanbod op scholen.....	9
Resultaat (output)	12
Effect (outcome)	12
Monitoring (double en triple loop)	13
Bijlage 1 – Overzicht monitoringscijfers middellange en lange termijn	16

Kwaliteitsplan Coalitie Oost Groningen

Een kansrijke jeugd doorlopen, gunnen we alle kinderen, zeker in Oost Groningen. Het programma School & Omgeving heeft als doel om de kansengelijkheid onder kinderen en jongeren te vergroten door extra activiteiten aan te bieden naast het reguliere onderwijs.

1. Inleiding

Uit onderzoek weten we dat alleen het aanbieden van extra naschools aanbod niet genoeg is. Als er thuis geen geld is, de woonwijk onveilig is en kinderen de wereld om hen heen niet kunnen ontdekken, kunnen kinderen niet dromen over later. Er ontstaat een achterstand die zij hun leven lang niet meer inlopen¹.

Daarnaast speelt bij veel gezinnen in Oost Groningen ook generatie-armoede een rol. Dit is een taai vraagstuk, want door verschillende mechanismen hebben nieuwe generaties uit arme families een grotere kans om zelf ook arm te worden. Generatie lange uitsluiting op financieel en sociaal gebied willen we doorbreken. Hiervoor is een brede benadering nodig, zowel gericht op de families als op de omgeving.²

Voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren is goed onderwijs belangrijk. Scholen kunnen daarnaast een belangrijke rol spelen in het wegnemen van belemmeringen, waardoor wel alle kinderen in aanraking kunnen komen met veel verschillende activiteiten, rolmodellen en inspirerende omgevingen³.

Uit diverse wetenschappelijke onderzoeken blijkt⁴ dat naschoolse activiteiten breed kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen. Naschoolse programma's dragen bij aan sociaal emotionele ontwikkeling, fysieke gezondheid en aan de vorming van belangrijke levensvaardigheden. Het creëren van mogelijkheden voor kinderen om deel te nemen aan naschoolse programma's kan daarom een belangrijke bijdrage leveren aan hun algehele welzijn en ontwikkeling.

Oost-Groningen heeft daarnaast ook veel om trots op te zijn. Het weidse landschap met een grote diversiteit aan natuur en cultuur. Ook kent de regio veel mooie dorpsgezichten. En uiteindelijk maken de mensen die er wonen en werken echt het verschil. Het ondernemende karakter van de inwoners, de trots op de eigen streek, de wil om er wat van te maken. De mensen zijn aanpakkers en geven duidelijk aan wat willen. En dat is mooi.

Door te investeren op de scholen in Oost Groningen, investeren we in alle kinderen. En daarmee in een betere, mooiere kansrijkere toekomst voor de kinderen en de regio.

---

¹ <https://www.seo.nl/publicaties/gevolgen-van-kansenongelijkheid-in-nederland/>

² https://trendbureau.drenthe.nl/wp-content/uploads/2020/04/Feitenblad_generatiearmoedeV6.pdf

³ <https://www.hogeschoolrotterdam.nl/contentassets/97315ac421cf42feaaef174bc0e2ccfe/handreiking-omgaan-met-armoede-op-scholen.pdf>

⁴ Bron: *The Role of After-School Programs in Promoting Positive Youth Development (Child Development, 2007)*, *The Impact of After-School Physical Activity Programs on Physical Health in Children (Pediatrics, 2004)*, *The Influence of Arts Programs on the Academic and Social Development of Children (Journal of Aesthetic Education, 2003)*, *After-School Programs and Delinquent Behavior: A Longitudinal Study (Journal of Youth and Adolescence, 2003)* en *The Effects of After-School Programs on Time Management and Self-Regulation (Developmental Psychology, 2010)*

2. Wat willen we met dit plan?

In Oost-Groningen dromen we van een generatie kinderen die zich volledig kunnen ontplooiën, ongeacht hun achtergrond. Dit kwaliteitsplan biedt de routekaart om die droom werkelijkheid te maken. Met het programma Tijd voor Toekomst geven we alle kinderen toegang tot verrijkende activiteiten die verder gaan dan het reguliere onderwijs. Door te investeren in sport, cultuur, natuur, technologie en wereldoriëntatie creëren we kansen waar ze het hardst nodig zijn. Dit plan biedt scholen, ouders en lokale gemeenschappen de handvatten om samen te bouwen aan een kansrijkere toekomst.

De aanleiding

De ongelijkheid in kansen waarmee kinderen in Oost-Groningen opgroeien, is schrijnend. Factoren zoals armoede, beperkte toegang tot voorzieningen en sociale isolatie belemmeren hun ontwikkeling. Onderzoeken van het CBS en RIVM tonen aan dat deze kinderen lagere levensverwachtingen hebben, vaker te maken krijgen met jeugdzorg en minder vaak een hoog schooladvies krijgen. Met dit plan pakken we deze uitdagingen aan door een sterke verbinding te leggen tussen school, gezin en omgeving.

Aannames die ons sturen

Ons werk is gebouwd op de overtuiging dat:

- Elk kind potentieel heeft, ongeacht hun achtergrond.
- Samenwerking tussen scholen, ouders en aanbieders essentieel is.
- Een verrijkte schooldag een blijvende impact heeft op sociale en persoonlijke ontwikkeling.
- Duurzame verbetering tijd en betrokkenheid vergt van alle partijen.

Een oproep tot samenwerking

Dit plan is een uitnodiging aan iedereen in Oost-Groningen: docenten, ouders, sportcoaches, kunstenaars en beleidsmakers. Samen kunnen we barrières slechten en een toekomst bouwen waarin elk kind durft te dromen én de kans krijgt die dromen waar te maken.

3. Basis van het kwaliteitsplan

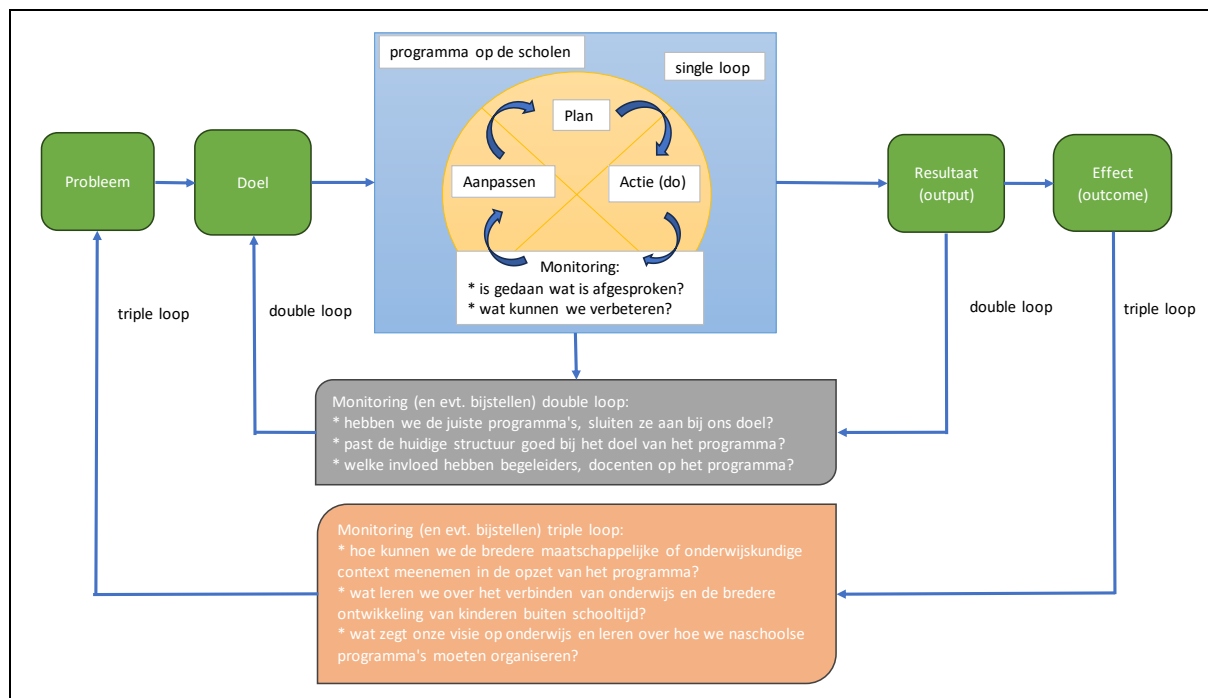
Het kwaliteitsplan van de Coalitie Oost Groningen is gebaseerd op de theorie van de 'Triple-Loop Learning'⁵. Dit innovatieve leerproces stelt ons in staat om niet alleen problemen op te lossen, maar ook onze aannames en diepere overtuigingen te onderzoeken. Zo blijven we wendbaar en zorgen we ervoor dat onze aanpak relevant blijft, ook in de dynamische omgeving waarin we opereren.

Concreet betekent dit:

1. **Single Loop:** Praktische verbeteringen aan activiteiten.
2. **Double Loop:** Het herzien van aannames en normen die onze keuzes sturen.
3. **Triple Loop:** Reflectie op de bredere doelen en de impact op kansgelijkheid.

En omdat de aanpak onderdeel gaat uitmaken van het programma Tijd voor Toekomst van Nij Begun⁶, kiezen we ervoor om ook de denkwijzen en diepere overtuigingen mee te nemen. De Triple loop learning dus. Dit zodat we het programma kunnen verbeteren omdat we acteren in complexe en dynamische omgevingen en we dus fundamenteel andere keuzes kunnen maken. Dit omdat we via Nij Begun voor 30 jaar een verrijksaanbod van het programma Tijd voor Toekomst neer kunnen zetten op alle basisscholen van de provincie Groningen (en van drie gemeenten uit Drenthe). En hiermee dus alle kinderen in aanraking komen met verrijkende programma's.

Hieronder is het principe van 'Triple-Loop Learning' afgebeeld:

Afbeelding 1: weergave van de triple loop learning

De single loop is de meest eenvoudige vorm van leren en verbeteren. Hierbij passen we alleen de acties aan om een probleem op te lossen, zonder de onderliggende aannames of overtuigingen ter discussie te stellen. We corrigeren wat fout gaat.

⁵ Gebaseerd op het concept van Chris Argyis en Donald Schön en verder uitgewerkt door Peter Senge

⁶ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-71855b85e2a35dc80802567f6b8be207cac37db8/pdf>

Bijvoorbeeld, een naschoolse activiteit wordt aangeboden op de school. Bij deze activiteit is er te weinig fysieke ruimte waardoor niet alle kinderen goed mee kunnen doen. De aanbieder past dan de activiteiten aan zodat het aanbod wel door kan gaan met alle kinderen in een kleinere ruimte.

Bij de double loop stellen we niet alleen de acties bij, maar kijken we ook naar de onderliggende aannames, overtuigingen en normen die de acties hebben aangestuurd. Waarbij we dus ook fundamenteel andere keuzes kunnen maken. En mogelijke aannames moeten heroverwegen

In het bovengenoemde voorbeeld kijken we naar de oorzaken van het probleem en dus kijken we naar de keuze voor de ruimte. En daarom kiezen we ervoor om de locatie van het naschools aanbod aan te passen. Dit zodat er meer fysieke ruimte is om het aanbod goed aan te bieden. En daarmee stellen we bijvoorbeeld de aannames bij dat elk naschools aanbod op de school moet plaatsvinden. Waardoor we eveneens moeten kijken naar wie verantwoordelijk is voor de kinderen omdat de activiteit niet op de school plaatsvindt.

Bij de triple loop kijken we ook naar de bredere context van het naschools aanbod. Draagt het naschools aanbod wel bij aan de ontwikkeling van kinderen. En specifiek hoe kan het naschools aanbod nog beter bijdragen aan de kansengelijkheid.

Vanuit dit voorbeeld zou de triple loop verbetering zich focussen op het doel van de training. En de aanbieder kijkt dan of de training vanuit de inhoud wel bijdraagt aan bv. de sociale en emotionele ontwikkelingen (samen winnen, samen verliezen), de fysieke vaardigheden (betere coördinatie en conditie) van de kinderen en het ontdekken van talenten. Ook kijken we hoe we dit aanbod geschikt kunnen maken voor alle kinderen. Dit omdat de activiteit in de wijk plaatsvindt en hierdoor mogelijk kinderen niet of minder gaan rondhangen op straat en we hiermee jeugdcriminaliteit kunnen verminderen.

Deze Triple Loop Learning realiseren binnen een korte periode van de subsidie van School en Omgeving, is misschien niet helemaal realistisch. Wel willen we ons kwaliteitsplan daar nu alvast op inrichten, zodat we hiermee al ervaring op kunnen doen voor de monitoring van de kwaliteit van het programma Tijd voor Toekomst vanuit Nij Begun.

Wel is het van belang om wendbaar te blijven. Dus als we zien dat elementen niet werken van zowel het kwaliteitsplan als van het programma, blijven we hier niet aan vasthouden. Dit geldt ook andersom, als we zien dat elementen elders heel goed werken, kunnen wij deze elementen toevoegen aan het kwaliteitsplan en/of aan het programma Tijd voor Toekomst.

4. Rollen binnen het programma School en Omgeving

In dit kwaliteitsplan zijn diverse rollen betrokken bij de inrichting van een naschools aanbod. Ter verduidelijking is hieronder kort globaal weergegeven welke rollen we kennen en wat deze rollen inhouden. Per school en gemeente kan deze rol nog wel iets verschillen. Dit omdat we vooral willen aansluiten bij wat past bij de lokale situatie en omgeving van de school.

In Oost Groningen kennen we de rol van coalitieondersteuner niet. De andere Groninger gemeenten kennen deze rol wel. De taken van de coalitieondersteuner worden in Oost Groningen o.a. uitgevoerd door de schoolcoördinator.

Innovatiebegeleider

De innovatiebegeleider is ongeveer 2 tot 2,5 jaar betrokken bij de school en het team op het moment dat het programma Tijd voor Toekomst start. De innovatiebegeleider heeft een taak om de school te begeleiden in het ontwikkelen van gezamenlijke ambities en het vaststellen van de doelen die de school heeft met het programma. Deze doelen moeten goed beschreven worden met daarbij een werkwijze hoe dit gemonitord gaat worden. Ook geeft de innovatiebegeleider inspiratie en input aan de kwaliteit van de activiteiten op de scholen en de samenhang met het reguliere programma. Eveneens heeft de Innovatiebegeleider een rol bij de monitoring rondom de doelen die de school wil bereiken.

Schoolcoördinator

De schoolcoördinator coördineert de activiteiten, betreft het team, ouders en de leerlingen bij het programma. Regelt de praktische zaken als afspraken met aanbieders, aanmelding van leerlingen, communicatie met leerkrachten en signaleert problemen in de uitvoering en handelt hierop. De schoolcoördinator is verantwoordelijk voor het dagprogramma. De schoolcoördinator is samen met de schoolleider verantwoordelijk voor het creëren van draagvlak bij het team, de ouders, leerlingenraad en stakeholders. Eveneens beheert en bewaakt de schoolcoördinator het budget. Ook bespreekt de schoolcoördinator met de aanbieder het doel van de activiteiten en hoe de aanbieder dit doel wil/kan gaan bereiken.

Aanbieder activiteiten

De aanbieder van de activiteiten gaat met de kinderen na en onder schooltijd aan de slag. De schoolcoördinatoren benaderen de aanbieders. De aanbieders worden gevonden via het platform Tijd voor Toekomst. Maar ook aanbieders uit het eigen netwerk van de school kunnen een aanbod verzorgen. Van deze aanbieders wordt getoetst of zij een VOG verklaring hebben. Van de aanbieders die benaderd worden via het platform is bekend of en welke VOG verklaring zij hebben. Ook weten we welke aanbieders de trainingen hebben gevolgd voor de ontwikkeling van hun pedagogische en didactische vaardigheden. Dit is eveneens gekoppeld aan het platform. De schoolbestuurders zijn verantwoordelijk voor het toezien op de VOG verklaringen van hun deelnemende scholen, niet de regievoerder.

Zowel de innovatiebegeleider als de schoolcoördinator, schoolleider en de aanbieder van activiteiten hebben een rol in het kwaliteitsplan. De verschillende rollen en de evaluatie van deze rollen nemen we mee in de ontwikkeling van het programma Tijd voor Toekomst voor Nij Begun.

5. Werkzame elementen

De Hanzehogeschool Groningen volgt de scholen met verrijkt aanbod sinds de eerste pilot van 2019 in Bad Nieuweschans. De Hanzehogeschool onderzoekt hoe een verrijkte schooldag zo optimaal mogelijk kan worden ingericht, wat de werkzame elementen zijn voor een verrijkte schooldag en wat de ervaringen zijn van verschillende stakeholders met de verrijkte schooldagen. Door procesevaluaties uit te voeren op de scholen met een verrijkt aanbod in de provincie Groningen is een overzicht samengesteld van werkzame elementen op vier thema's: Planvorming, Aanbod, Betrokkenheid/ Samenwerking en Overige werkzame elementen.

<h3 style="text-align: center;">Planvorming</h3> <p>Manier van leren en onderwijstijd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een visie op buitenschools leren • Leerlingen moeten op een andere manier kunnen leren (realistisch, verrijkte leren) • Koppeling met vakinhoud reguliere onderwijstijd • Koppeling met inhoudelijke doelen Bijvoorbeeld: muziek = verwondering. Naast talentontwikkeling draagt muziek bij aan basisvaardigheden van muziek, en ook aan executieve functies en creativiteit als basis voor ander leren • Een integraal programma op een thema • Er is aandacht voor de continuïteit van activiteiten (> 10 weken) • Klein beginnen en experimenteren • Co-creatie met het team • Ruim tijd voor schoolcoördinator 	<h3 style="text-align: center;">Aanbod</h3> <p>Kwaliteit van het personeel dat activiteiten uitvoert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn competentie omschrijvingen van het aanbieders • Er zijn heldere arbeidsvoorwaarden voor de aanbieders • De aanbieders krijgen feedback <p>Pedagogische afstemming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een verband tussen het curriculum en de extracurriculaire activiteit/ thema • Er is aangegeven waarom men kiest voor een bepaalde extracurriculaire activiteit/thema • Docenten binnen- en buitenschools koppelen inhoud en ontwikkeling van leerlingen naar elkaar terug
<h3 style="text-align: center;">Betrokkenheid</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Betrokken management • (Beperkte) teamondersteuning bij activiteiten (bijvoorbeeld door aandragen aanbieders/bijwonen van een activiteit per periode) 	<h3 style="text-align: center;">Overige voorwaarden</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Toegankelijkheid activiteiten voor alle kinderen • Voldoende variatie in activiteiten • Activiteiten zijn vraaggestuurd • Borging (duurzaam beleggen van afspraken)

<ul style="list-style-type: none"> • Themacoördinatoren betrekken per thema (vakdocent bewegen/coördinator kunst) • Meedenkmogelijkheden voor kinderen in activiteitsaanbod en betrokkenheid bij informatievoorziening (bijv vlogs) • (Groot)ouders op de hoogte en mogelijkheden tot meedenken en meedoen (ondersteuning activiteiten/grootoudergym)	<ul style="list-style-type: none"> • Betrokkenheid van lokale aanbieders (waar praktisch organiseerbaar en van voldoende kwaliteit) • Locatie: Binnenschools voor zichtbaarheid, betrokkenheid en deelname. Buitenschools voor verbreding leefwereld.
--	--

Afbeelding 2: werkzame elementen verrijkt schoolaanbod

Draagvlak en co-creatie zijn gedurende de opbouw en structurele fase van een verrijkte schooldag van essentieel belang.

Uit deze werkzame factoren destilleren we de volgende lessen:

1. Idealiter komen gemeenten en schoolbesturen samen naar meer eenheid in de randvoorwaarden voor Tijd voor Toekomst.
2. In de structurele fase zijn er nu een aantal ontwikkelrichtingen, variërend van een vrijwillig naschools activiteitenprogramma tot een programma met een vrijwillig verplichtend karakter, voor alle kinderen, met binding met het regulier onderwijsprogramma. Om kansgelijkheid te bevorderen biedt een aanbod voor alle kinderen de voorkeur. Een dergelijk programma biedt een gelijkelijke inwerking op alle kinderen en hierin kan continuïteit van aanbod en duur van aanbod afgestemd worden op alle leerlingen. Een vrijwillig naschools aanbod biedt de vrijheid aan leerlingen om hun eigen tijd en ruimte te bepalen en heeft beperktere impact heeft op de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van scholen.
3. Welke variant de voorkeur heeft, moet nader worden bepaald. Zowel binnen de variant vrijwillig naschools aanbod, als de variant verlengde uren met een verplichtend karakter, moet de aandacht uitgaan naar een kwalitatief goed programma. Daarvoor kunnen de bovenstaande werkende mechanismen als leidraad dienen.

6. Uitwerking kwaliteitsplan

Het kwaliteitsplan bestaat uit diverse stappen, zoals is weergegeven in afbeelding 1. Per onderdeel wordt dit hieronder uitgewerkt.

Probleem

De gevolgen van kansenongelijkheid voor kinderen zijn verstrekkend. Landelijke onderzoeken, zoals die van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) tonen aan dat opgroeien in deze regio een grote invloed heeft op de levensverwachting⁷, de kans op armoede⁸, middelengebruik⁹, het schooladvies¹⁰ en gebruik van jeugdzorg¹¹. Bovendien leidt de afstand tot belangrijke voorzieningen zoals ziekenhuizen, openbaar vervoer, scholen, musea, diversiteit aan sportverenigingen, muziekscholen en andere voorzieningen tot extra obstakels in de ontwikkeling en kansen van kinderen in Oost Groningen.¹² Door in te zetten op kansengelijkheid willen we kinderen in staat stellen om hun volledige ontwikkel potentieel te kunnen benutten.

Doel

Als Coalitie Oost Groningen willen we investeren in het welzijn en de sociale- en persoonlijke ontwikkeling van alle kinderen, door activiteiten op het gebied van sport en cultuur, wereld- en beroeporiëntatie, digitale vaardigheden, natuur educatie en voeding aan te bieden in en na schooltijd. Zodat kinderen meer vaardigheden ontwikkelen, meer talenten ontdekken en ambities hebben als zij de basisschool verlaten. Dit door een stimulerende omgeving in te richten voor de kinderen. Waardoor zij zich uiteindelijk kunnen ontwikkelen tot zelfstandige en onafhankelijk functionerende volwassenen.

Aanbod op scholen

De single loop richt zich op het aanbod van de activiteiten op de scholen. De PDCA-cyclus wordt daarbij als hulpmiddel ingezet om de activiteit op de school te verbeteren.

Plan:

In de planfase moet de schoolcoördinator samen met de innovatie begeleider nadenken over een kwalitatief goed aanbod van de verrijkte schooldag. We focussen ons hierbij op werkzame elementen (zie afbeelding 2): de inhoud van het aanbod, de betrokkenheid bij het programma en de organisatie van de activiteiten. Dit aanbod moet aansluiten bij de visie en het doel van de school. Daarom kijken we bij deze planfase naar zowel de single loop doelen (hoe gaat het programma) als naar de double loop doelen (sluit het programma aan bij de doelen van de school).

Hierbij staan we o.a. stil bij de volgende vragen:

Inhoud van het aanbod (kwalitatief goed aanbod):

Single loop:

- Kunnen we een koppeling maken met de vakinhoud van het reguliere onderwijsprogramma?
- Welke activiteiten gaan we aanbieden en zien we samenhang tussen de activiteiten?

⁷ <https://www.vzinfo.nl/levensverwachting/regionaal/bij-geboorte>

⁸ <https://www.rug.nl/research/ursi/essay-intergenerationele-armoede.pdf>

⁹ <https://www.vzinfo.nl/drugsgebruik/regionaal/jongeren>

¹⁰ <https://www.ksvg.nl/groningse-basisschoolleraars-onderschatten-leerlingen-vaker-dan-in-rest-van-nederland/>

¹¹ <https://longreads.cbs.nl/jeugdmonitor-2023/trends-in-jeugdzorggebruik/>

¹² <https://sociaalplanbureau Groningen.nl/brede-welvaart/bereikbaarheid-voorzieningen/>

Double loop:

- Wat is de visie op binnen- en buitenschools leren?
- Welke doelen willen we bereiken met het aanbod?
- Welk aanbod past bij de populatie (gebaseerd op de startanalyse)?
- Hoe waarborgen we enige continuïteit in thema's van de activiteiten?
- Welke werkzame elementen zijn te onderscheiden van het aanbod?

Betrokkenheid bij het aanbod:*Single loop:*

- Hoe is het team betrokken bij het aanbod en de activiteiten?
- Moeten we het aanbod eerst onder schooltijd aanbieden en daarna na schooltijd?
- Hoe kunnen we ouders hierbij betrekken?
- Kunnen we verenigingen, BSO en/of KDV uit de omgeving betrekken bij de activiteiten?

Double loop:

- Hoe kunnen we ervoor zorgen dat alle kinderen of meer kinderen mee gaan doen?
- Hebben we de mening van de kinderen goed meegenomen bij het aanbod van activiteiten (bv via een leerlingenraad)?
- Kunnen we het aanbod aanpassen obv feedback van kinderen en/of ouders of docenten?

Organisatie van het aanbod:*Single loop:*

- Wie begeleidt die activiteiten (sport- en cultuurprofessionals, pedagogisch medewerkers, vrijwilligers, stagiaires)?
- Kunnen kinderen kiezen uit de activiteiten?
- Wat hebben we nodig om dit te organiseren?
- Wanneer en waar vinden de activiteiten plaats?
- Hoe maken we het aanbod kenbaar?
- Hoe lang kunnen we het aanbod aanbieden?
- Wat doen we met slecht weer?

Double loop:

- Houden we voldoende rekening met de verschillende achtergronden van kinderen?
- Voor welke groepen gaan we dit aanbod aanbieden?
- Welke voorbereiding/overdracht is nodig om het aanbod goed te laten slagen?

Deze vragen nemen we mee in het samenstellen van een programma en het organiseren van de activiteiten. En nemen we dus mee in de uitvoeringsfase. Waarbij we bij de start van het programma ons eerst focussen op de vragen van de single loop en met een schuin oog kijken naar de vragen van de double loop. In een latere fase, dus als het programma al wat langer draait op scholen, nemen we alle vragen mee van de double loop.

Actie:

Dit is de uitvoeringsfase. We starten met de voorbereidingen voor een activiteiten aanbod. Waarbij de school, docent en het team actief is in het motiveren van kinderen om mee te doen en ouders te betrekken bij de activiteiten. De schoolcoördinator zoekt aanbieders die een passend aanbod kunnen doen, waarbij rekening wordt gehouden met o.a. de groepsomvang, de leeftijd van de kinderen en het niveau aanbieder. We bedenken samen met de aanbieder vooraf hoe en waarop we de

activiteiten evalueren. Ook gaan we met de aanbieder in gesprek over het doel van het naschools aanbod. Welk doel wil de aanbieder bereiken met zijn aanbod en hoe gaat hij dit bereiken?

En uiteindelijk worden in deze fase ook de activiteiten uitgevoerd. Waarbij vooraf de aanbieder geïnformeerd wordt over de groep en de samenstelling e.d. Tijdens de activiteiten is de schoolcoördinator (op de achtergrond) aanwezig met soms ondersteuning vanuit het team. Dit om pedagogische ondersteuning te bieden en tussentijds bij te sturen, daar waar nodig is tijdens de activiteiten. Eveneens houdt de schoolcoördinator bij welke kinderen allemaal meedoen.

Monitoring (single loop):

Na afloop van de activiteiten(reeks) gaat de schoolcoördinator in gesprek met de aanbieders. Tijdens dit gesprek staan we stil bij de vragen wat er goed ging en wat beter kan. En wat een verbetering is voor een volgende keer. En de schoolcoördinator gaat in gesprek over het doel van het aanbod en in hoeverre dit doel bereikt is.

Eveneens vragen de innovatiebegeleider en de schoolcoördinator bij het team van de school en de kinderen die meededen wat ze van het aanbod vonden.

Vragen die van belang zijn bij de monitoring zijn:

- Heb je wat geleerd van de activiteit?
- Heb je iets nieuws of voor het eerst gedaan?
- Sloot het aanbod aan bij de behoefte van de kinderen?
- Hoe was de kwaliteit van het aanbod?
- Wat was het effect op het team van de school?
- Wat is het effect van het aanbod tijdens de reguliere schooldagen?
- Is er een effect bij de kinderen? Zo ja, welke?
- Is er meer verbondenheid met andere kinderen en de leerkracht(en) en de school?
- Zien we dat ouders meer betrokken zijn? En zo ja hoe is dit zichtbaar?
- Is er een koppeling gemaakt tussen het aanbod en het curriculum van de school?

Aanpassen:

De verbeterpunten die bij de monitoring naar voren zijn gekomen nemen we mee bij een volgend naschools aanbod. Als het gaat om de verbeterpunten rondom de organisatie en betrokkenheid, kunnen we dit gelijk meenemen bij alle activiteiten en dus ieder volgend aanbod.

De inhoudelijke verbeterpunten rondom de activiteit nemen we mee als we dezelfde activiteit nogmaals aan gaan bieden. Van de aanbieder verwachten we dat deze de verbeterpunten meeneemt/doorvoert in een volgende activiteit bij mogelijk een andere school of groep. Met grotere aanbieders vinden kwaliteitsgesprekken plaats, bijvoorbeeld met de buurtsportcoaches en de cultuurcoaches.

Ook gaan we scholen jaarlijks vragen naar de kwaliteit van de aanbieders, dit gaan we doen door evaluatieformulieren te laten invullen door de scholen. Dit zodat we ook kunnen zien of een aanbieder zich inderdaad ontwikkelt en verbeterpunten meeneemt. Als we zien dat aanbieders zich onvoldoende doorontwikkelen, verwijzen we ze naar onze trainingen.

Voor aanbieders hebben we verschillende trainingen ontwikkelt die speciaal zijn gericht op Tijd voor Toekomst. Zij kunnen gebruik maken van deze trainingen zodat de activiteiten beter aansluiten bij de

doelen van de school en de aanbieders met meer pedagogische en didactische vaardigheden een groep kunnen begeleiden.

Mocht een aanbieder na het volgen van trainingen nog steeds onvoldoende kwaliteit bieden, dan gaan we afscheid nemen van een aanbieder.

Resultaat (output)

Na ieder activiteitenblok en na ieder schooljaar kijken we hoe we de activiteiten nog beter kunnen laten aansluiten bij het curriculum van de school. Gedurende de eerste 2 jaar doet de innovatiebegeleider dit samen met de schoolcoördinator en het team van de school. Na 2 jaar ligt deze rol alleen nog bij de schoolcoördinator. Ook de koppeling tussen de naschoolse activiteiten met het lesaanbod nemen we mee in deze evaluatie.

Ook kijken we of de activiteiten voldoende bijdragen aan het verbeteren van sociale vaardigheden, aan de weerbaarheid en probleemoplossend vermogen van de kinderen (en ouders/verzorgers). En staan we stil bij de vraag of en welke activiteiten bijdragen aan het vergroten van de interesse voor bepaalde vakgebieden. Zetten we de juiste activiteiten in om talenten te ontdekken voor kinderen op de gebieden van kunst en cultuur, sport, beroepen oriëntatie en digitale vaardigheden? En gaan de kinderen met meer plezier naar school?

Daarnaast nemen we mee of het programma bijdraagt een maatschappelijke betrokkenheid van kinderen, ouders, begeleiders, het schoolteam en de school. Of er meer verbondenheid met de buurt is en of er een ondersteunend sociaal netwerk aan het ontstaan is.

We stellen onszelf hierbij de vraag doen we de juiste activiteiten waarmee we bijdragen aan het algemene doel van Tijd voor Toekomst, de double loop. Namelijk dat kinderen zich verbonden voelen met de school en de (lokale) samenleving. Waarbij ze ontdekken wat ze kunnen en gemotiveerd zijn om naar school te blijven gaan om zich te ontwikkelen.

Door jaarlijks diverse keren contact te hebben met de schoolcoördinatoren en innovatiebegeleiders van andere scholen leren we ook van elkaar. Welke activiteiten en welke aanbieders sluiten aan bij de kinderen, bij de school en bij het overkoepelende doel, het vergroten van kansengelijkheid. Ook willen we stil staan bij de afstemming tussen de diverse activiteiten en het curriculum van de school. En hoe we de docenten binnen- en buitenschools over de inhoud en ontwikkeling van kinderen kunnen leren van elkaar en kunnen samenwerken. We kunnen samen leren hoe een verrijkte schooldag effectief wordt aangestuurd, hoe draagvlak kan worden gecreëerd in de school en de bredere context van de school. Op basis van welke waarden en normen een verrijkte schooldag kan worden ingericht. En hoe kinderen kunnen worden gestimuleerd tot meer onderlinge samenwerking en een brede blik op hun toekomst.

Effect (outcome)

Het effect op de lange termijn (triple loop) richt zich op de kansengelijkheid van alle kinderen. Eveneens heeft dit effect op het hele gezin, de omgeving van het gezin en de aanbieders uit de regio. De hele regio wordt hiermee versterkt. Vanuit de subsidie van School en Omgeving is dit effect in deze korte periode naar verwachting niet zichtbaar. Omdat het programma Tijd voor Toekomst wel voor een lange periode ingezet gaat worden nemen we dit wel mee in ons kwaliteitsplan.

Tijd voor Toekomst is één van de onderdelen die ingezet wordt om kansenongelijkheid tegen te gaan. Zoals eerder aangegeven is dit afhankelijk van meerdere factoren. En is dus niet één op één te

koppelen aan een verrijkt onder- en naschools aanbod op de basisscholen. Wel richten we ons juist op de basisscholen omdat we hiermee aan de basis staan van het ontwikkelpad van ieder kind.

Doordat alle kinderen op de scholen in aanraking komen met een verrijkt aanbod bieden we kinderen nieuwe ervaringen en andere manieren om zich te ontwikkelen. Waardoor kinderen hun talenten ontdekken, fysiek en mentaal gezonder zijn en hun toekomstperspectief verbeterd en verbreed. Om uiteindelijk ervoor te zorgen dat kinderen zich zo meer kansen krijgen om zich te ontplooien, kunnen ze optimaal profiteren van verrijking en zetten we uiteindelijk in op betere leerprestaties.

Dit met als uiteindelijk doel dat de kinderen beter(e) opleidingskansen krijgen en daarbij dus een beter arbeidsmarktperspectief. Daarnaast levert het programma een bijdrage aan meer gezonde jaren en meer ervaren leefbaarheid.

Wij gaan voor een gezondere en kansrijke generatie Groningers!

Monitoring (double en triple loop)

De monitoring op resultaten (double loop) en effect (triple loop) zal minder snel zichtbaar zijn dan de rechtstreekse monitoring op de activiteiten en het programma (single loop). Waarbij de monitoring op het effect echt pas zichtbaar gaat zijn op de lange termijn.

Ook moeten we ons beseffen dat het effect op kansengelijkheid nooit alleen is toe te schrijven aan een extra naschools aanbod. Dit geldt ook voor het effect op meer gezonde levensjaren en meer ervaren leefbaarheid. Deze relatie is nooit één op één te leggen.

Daarom is het ook goed om onderscheid te maken op monitoring op resultaten (double loop) en effecten (triple loop).

Monitoring double loop

Betrokkenheid en welbevinden zijn belangrijke pijlers voor de activiteiten van School en Omgeving/Tijd voor Toekomst. Hoe groter de betrokkenheid van kinderen bij activiteiten hoe beter een kind tot leren en ontwikkeling komt.¹³ Bovendien weten we dat als kinderen beter in hun vel zitten en meer zelfvertrouwen hebben, zij zich beter kunnen ontplooien, voelen zij zich meer verbonden met de school en samenleving en zijn ze gemotiveerd om te leren. Zodat ze zich uiteindelijk het beste kunnen ontplooien en optimaal kunnen profiteren van het aanbod en het onderwijs.

Door de Hanzehogeschool wordt uitgebreid onderzoek gedaan naar het programma Tijd voor Toekomst. Één van de onderdelen waar altijd onderzoek naar wordt gedaan is de betrokkenheid van de kinderen en het zelfvertrouwen van de kinderen. Daarnaast verzorgt de Hanzehogeschool ook onderzoek naar verrijkte schooldagen in de provincie Groningen.

Door de Hanzehogeschool wordt er gericht op drie pijlers:

- Procesevaluaties met scholen: hieruit destilleren we de werkzame elementen van de interventie verrijkte schooldagen. Dit ontstijgt het activiteitenprogramma en kijkt naar de werkzame elementen van de inrichting, organisatie en betrokkenheid bij een verrijkte schooldag.
- De inrichting en organisatie van verrijkte schooldagen

---

¹³ Diverse bronnen tonen aan dat grotere betrokkenheid leidt tot betere leerprestaties, zoals Fredricks, Blumenfeld & Paris (2004), Appleton, Christenson & Furlong (2008), Conley & French (2014).

- De impact van verrijkte schooldagen: Hierbij doet de Hanzehogeschool provinciebreed onderzoek naar betrokkenheid (van ouders, aanbieders, schoolteams) bij het programma. Samenhang tussen het programma en de sociaal-emotionele ontwikkeling, schoolplezier en toekomstperspectief van kinderen, samenhang tussen het programma en kansgelijkheid van kinderen.

Daarnaast willen we blijvend inzetten op periodieke evaluaties, intervisie en gezamenlijke trainingen. Uiteindelijk bepaald ook het kennisniveau, de motivatie, de positieve werkomgeving, de samenwerking tussen de innovatiebegeleider, de schoolcoördinator, de school en de aanbieder de kwaliteit van het hele programma. En daarmee het effect op de kinderen.

De innovatiebegeleiders worden 2-wekelijks geïnformeerd over ontwikkelingen en bovendien hebben zij maandelijks een intervisie. Tijdens deze intervisie delen zij hun ervaringen en worden zij gecoacht.

Voor de schoolcoördinatoren is er per schooljaar 3x een bijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomsten staan we stil bij centrale thema's zoals ouderbetrokkenheid, hoe zorg je ervoor dat juist die kinderen gaan meedoen die het het meest nodig hebben, hoe richt je vakantieprogramma's in etc.

Voor de aanbieders zijn er provinciale trainingen verzorgt door DNA Next waaraan zij kunnen deelnemen. Tijdens deze trainingen krijgen zij handvaten om hun programma didactisch en pedagogisch verder te ontwikkelen. Dit gaat dan bv. over lesopbouw, hoe hou je kinderen betrokken, doelbepaling van je aanbod.

Daarnaast gaan we maandelijks online vragenuurtjes inrichten. Hier kunnen alle betrokkenen bij Tijd voor Toekomst hun vragen stellen en kan iedereen van elkaar leren. Ook een leergemeenschap met schoolcoördinatoren, aanbieders en innovatiebegeleiders willen we inrichten waarbij we dieper ingaan op thema's die spelen rondom de programma's, doelen en organisatie van Tijd voor Toekomst.

Scholen houden ook zelf verschillende monitoringsinformatie bij via hun leerlingvolgsystemen, zij zijn verplicht om een vragenlijst Sociale Veiligheid periodiek af te nemen. Deze gegevens mogen niet één op één doorgezet worden. Wel vragen we de scholen ontwikkelingen te delen. Waarbij bijvoorbeeld aangegeven wordt dat leerlingen meer zelfvertrouwen hebben, trotser zijn en/of zelfstandiger zijn. Waarbij de basis ligt in het leerlingvolgsysteem van de school en dat die informatie ook voor deze vragenlijsten gebruikt kunnen worden.

Monitoring triple loop

Voor de monitoring op de lange termijn moeten we ook kijken naar cijfers van het CBS, RIVM en waarstaatjegemeente.nl. Hierdoor kunnen we de cijfers van Oost Groningen op de lange termijn ook gaan vergelijken met andere regio's van Nederland (Brede welvaartsmonitor).

Armoede cijfers:

Het CBS rapporteert over het percentage huishoudens met een laag inkomen, een langdurig laag inkomen en het aantal huishoudens met een laag inkomen. Door deze cijfers gedurende een lange periode (30 jaar te monitoren) kunnen we het effect gaan zien op de aanpak van intergenerationale armoede.

Gezondheidscijfers:

Waarstaatjegemeente.nl rapporteert over gezondheidscijfers, welzijn, sport en onderwijs. Hierin zijn gegevens opgenomen waaruit mogelijk resultaten zichtbaar gaan worden van het programma tijd

voor toekomst. Bij het onderdeel sport en cultuur worden cijfers gepresenteerd als het aantal niet-sporters en sporters per gemeente en regio. Het aantal personen dat is aangesloten bij een sportvereniging. Bij het onderdeel Gezondheid zijn cijfers te vinden over de levensverwachting, eenzaamheid, beweegrichtlijnen, overgewicht en laaggeletterden. Bij het onderdeel onderwijs zijn cijfers zichtbaar over schooladvies, school verzuim en voortijdig schoolverlaten. Ook staan hier gegevens over jongeren zonder werk en onderwijs, kinderen die opgroeien in een huishouden met langdurig laag inkomen.

Ook cijfers van het RIVM over hoeveel kinderen dagelijks bewegen zijn gegevens die we langdurig kunnen monitoren.

Voor de lange termijn is te verwachten dat de effecten van alle programma's van Nij Begun hier zichtbaar gaan zijn. En alle andere initiatieven die landelijk en provinciaal ingezet worden hebben ook effect op deze cijfers.

De verschillende indicatoren waarop we willen blijven monitoren zijn weergegeven in bijlage 1.

Bijlage 1 – Overzicht monitoringscijfers middellange en lange termijn

Zodra de monitoringscijfers van Nij Begun bekend zijn, gaan we beoordelen of hier nog cijfers bij staan die ook voor het programma Tijd voor Toekomst relevant zijn. Mocht dit zo zijn, dan nemen wij deze ook mee in onze monitoring.

Middellang			
	Schoolteams	Leerlingen	Ouders
Monitoring van de verandering	<ul style="list-style-type: none"> - Talentontwikkeling op school - Sociale omgeving van de school - Betrokkenheid bij school - Werkdruk 	<ul style="list-style-type: none"> - Toekomstperspectief - Schoolplezier - Gezondheid - Zelfbeeld/zelfvertrouwen 	
Evaluatie van de verandering	Ervaringen met Tijd voor Toekomst <ul style="list-style-type: none"> - Tevredenheid - Betrokkenheid - Opbrengsten 	Ervaringen met Tijd voor Toekomst <ul style="list-style-type: none"> - Tevredenheid - Nieuwe ervaringen - Ontdekking van omgeving - Betrokkenheid zelf, thuis en andere leerlingen 	
Lang			
	Volwassenen	Kinderen/Jongeren	Leefbaarheid algemeen
Monitoring van de verandering	<ul style="list-style-type: none"> - Armoede - Mentale gezondheid - Fysieke gezondheid - Arbeidsmarktperspectief 	<ul style="list-style-type: none"> - Mentale gezondheid - Fysieke gezondheid - Uitstroomprofielen onderwijs - Doorstroom onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid bij de wijk - Betrokkenheid regio

Afbeelding 3: Monitoringscijfers middellange- en lange termijn